
Здрастуй,
Києве!

КИЄВУ
1500
РОКІВ

ЛЕНІН

Здрастуй, Києве!

ВІРШІ

Для середнього шкільного віку

Художнє оформлення
Вадима Вересюка

Слайди
Ігоря Кропивницького

КИЇВ
«ВЕСЕЛКА»
1982

Володимир Сосюра
Борис Олійник
Микола Тихонов
Пимон Панченко
Максим Рильський
Набі Хазрі
Імант Аузінь
Геннадій Серебряков
Микола Бажан
Мірсаїд Міршакар
Леонід Первомайський
Сайфі Кудаш
Іван Драч
Шалва Сангулія
Платон Воронько
Карло Каладзе
Михайло Могилевич
Дмитро Павличко

Віктор Телеуке
Сільва Капутікян
Мірмухсін
Аршалуйс Сароян
Петря Дарієнко
Жумагалі Саїн
Ваціс Реймеріс
Марія Комісарова
Алім Кешоков
Раміс Рискулов
Ліна Костенко
Андрій Малишко
Василь Герасим'юк
Педер Хузангай
Володимир Беекман
Петро Перебийніс
Павло Тичина

Сборник стихов
о революционных событиях
в Киеве, о борьбе советского
народа в Великой
Отечественной войне,
о сегодняшнем дне
рассказывают в стихах,
посвященных городу-герою
Киеву, поэты братских
республик.

З $\frac{70803-024}{М206(04)-82}$ 10.82.4803010200.

У світі, певне, є міста, що за метрикою і старші за Київ. Та чи знайдеться на всій планеті місто, яке б удостоїлося честі подарувати своє ім'я цілій державі, котра стала колискою трьох великих народів, що нині налічують біля двохсот мільйонів? Народів — російського, українського та білоруського, — що від часу національного самоусвідомлення своєю доброзичливістю і душевною щедрістю, працьовитістю і мужністю, мудрістю і романтизмом, розважністю і революційною пристрасністю, своїми неперевершеними здобутками у матеріальній та духовній сферах значною мірою визначали і визначають поступ людства до верховин гармонії і активного добра.

Ми горді з того, що саме наш рідний Київ посідає чільне місце в долі майже трьохсотмільйонного слов'янства. Його 1500-літній ювілей — то не лише наше загальносоюзне, а й світове свято. І вельми символічно, що воно щасливо співпадає із знаменною датою — 60-літтям від дня утворення Союзу Радянських Соціалістичних Республік.

Тричі символічно, бо коли геніальний Ленін започатковував новітнє побратимство, то, поза всілякими сумнівами, перед його духовним зором як прообраз була і модель Київської Русі, де союз трьох народів витримав іспит віковий.

І природньо ж, це — свято всієї нашої літератури, свято слова, бо саме воно зберегло в собі і донесло до днів нинішніх пам'ять нашого первороду. В ці урочисті години ми в синівській подяці доземно схиляємося перед першим слов'янським письменником Нестором-літописцем, автором «Повісті временних літ», перед легендарним Бояном, що подарував нам перлину світового значення «Слово о полку Ігоревім», перед творцями «Задонщини». Ми схиляємося перед безіменними лірниками і кобзарями,

що оспівали боротьбу українського народу за національне визволення і його прагнення до возз'єднання з російським братнім народом, що пронесли неопалиму купину історичної пам'яті і з уст у вуста передали нам, нащадкам.

Сьогодні, в переддень ювілею, ми з трепетним хвилюванням і шанобою припадаємо до джерела поезії Тараса Шевченка, Івана Франка, Лесі Українки, що не лише цілющою водою свого таланту відживили нашу сиву історію, а й підняли на щит з її арсеналу соціальні, революційні мотиви. Уже в нові часи, після Великого Жовтня, цю суспільно-політичну естафету прийняли фундатори української радянської літератури Павло Тичина, Володимир Сосюра, Максим Рильський, що висвітлювали історію народу від найдавніших часів як активний процес боротьби за утвердження ідеалів братерства, «чуття єдиної родини». У їхніх творах відображене народження нового суспільства, героїчна історія радянського народу, його бойові і трудові перемоги, що нерозривно зв'язані з діяльністю Комуністичної партії.

Про революційні події у Києві, про переможну ходу радянського народу у Вітчизняній війні, про роки відбудови і сьогоднішній день сказано у віршах Миколи Бажана, Миколи Тихонова, Карло Каладзе, Мірсаїда Міршакара, Володимира Беекмана, Набі Хазрі. Нинішньому місту-герою над Дніпром, його історичному минулому присвячують свої натхненні рядки поети всіх братніх народів Радянського Союзу. Голоси, що линуть до нас із республік-сестер, вплітаються до єдиної багатомовної пісні Києву.

Отож, хай цей збірник стане скромним дарунком на братній учті на честь півторатисячолітнього ювілею нашого славного стольного града.

Борис Олійник

Володимир Сосюра

* * *

Грає сонце промінням на кленах,
Київ мій, ти у серці завжди.
Я люблю твоїх вулиць зелених
і шумливі й барвисті ряди.

Я люблю твої площі широкі,
колонади палаців твоїх,
гордий рух твій крізь зоряні роки
у майбутнє в гудках заводських;

твоїх хлопців, дівчат чорнобрових,
що за тебе боролись в огні,
і відбиті у хвилях Дніпрових
в сині ночі Подолу огні;

твій Хрещатик, де сяйвом залиті
люди йдуть, наче лине ріка,
шум моторів у гордій блакиті
над величним будинком ЦеКа.

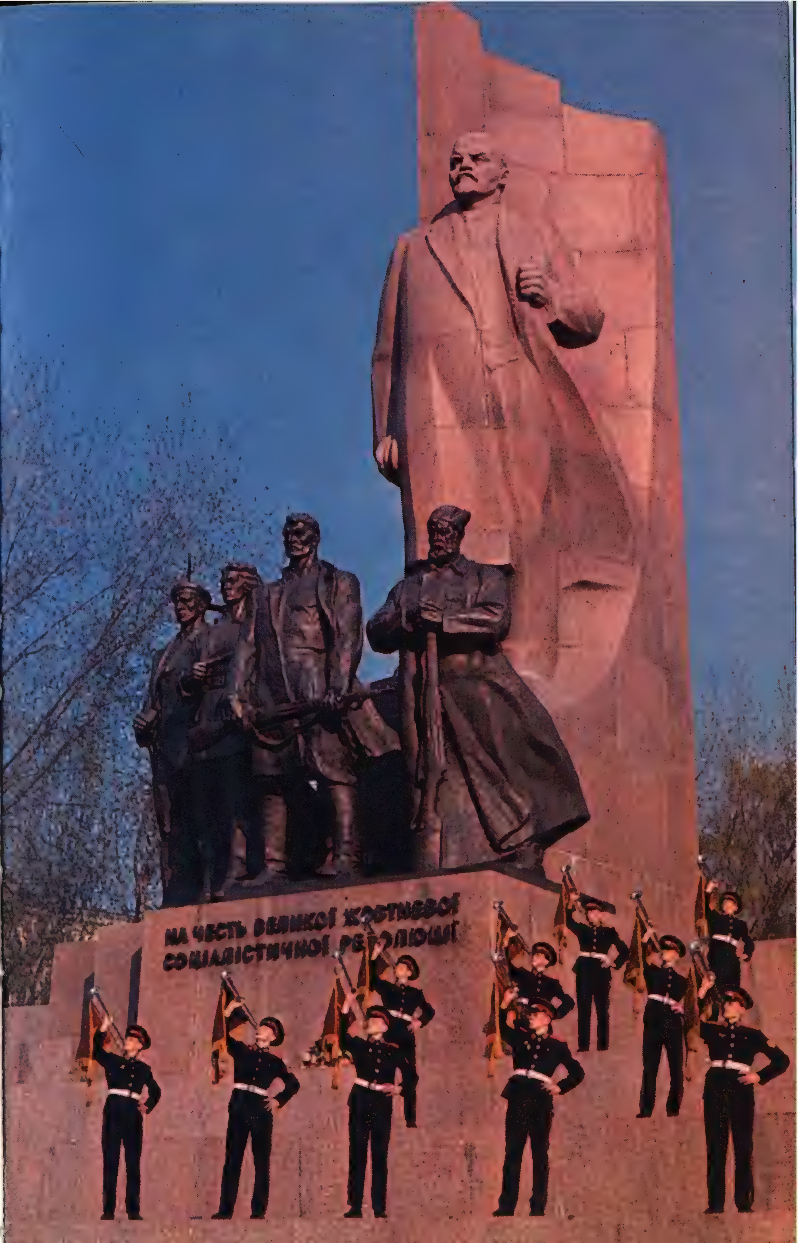
Ти для мене, як пісня крилата
над багрянню штандартів твоїх.
Я люблю твої радісні свята
і красу твоїх днів трудових.

Вічний шум в твоїх жилах клекоче,
нам про щастя прийдешнього літ...
Це тобі крізь простори щоночі
шлють кремлівські куранти привіт.

Ти не марно з негодами бій вів,
знов на сонці палає твій стяг.
До Москви ти для братніх обіймів
золоті свої руки простяг.

1948

НА ЧЕСТЬ ВЕЛИКОЇ ЖОВТНЕВОЇ
СОЦІАЛІСТИЧНОЇ РЕВОЛЮЦІЇ

Борис Олійник

ОДА БРАТЕРСТВУ

По-братськи ми ділилися з тобою
На довгій ниві жнив і лихоліть,—
Ковтком води, окопом і судьбою, —
І тільки корінь наш не поділить!

З його начал восходить соборово
Під небеса слов'янський родовід.
І пророста смаглява наша мова
Із первослів про Ігорів похід.

За віру й честь на Калці до остана
Стояли ми до смертної стріли.
По нас пройшли нещадні коні хана,
Але крізь наші душі не пройшли!

Нас не приспали в золотій неволі
Меткі лакузи жовтої орди.
Із попелищ на Куликовім полі
Ми возродились гордо назавжди.

На віщу зустріч віра в нас не гасла,
Ми на плечах несли до неї міст,
Аж доки срібним дзвоном Переяслав
Не провістив Братання благовіст.

Воздаймо славу мудрості Богдана,
Що нас привів до перводжерела,
Коли у сяйві древнього майдана
Обняв крилом російського посла!

Відтоді, брате, ділимось з тобою
На довгій ниві пройдених століть, —

Ковтком води, окопом і судьбою, —
І тільки корінь наш не поділить!

І навіть в ночі скорбної руїни,
Коли фашист рубав слов'янську віть,
Ми знали:
ні, не вмерти Україні,
Покіль Росія при мечі стоїть!

Упав москвич на українське жито.
Спинив киянин кулю при Орлі...
Ми навіть в смерті
вчили інших жити
У добрій згоді
на святій землі...

В святім чутті єдиної родини,
Під вічною зорею Ілліча, —
Довіку будуть Русь і Україна,
Покіль плечем торкаються плеча!

У тихім небі злагоди й любові,
Пославши май дібровам і полям,
Летять мої лелеки чорноброві
Навстріч твоїм русявим журавлям.

Усе навпіл — до краплі, до основи —
У дні звитяг і за столами свят!
...Коли вже й справді світ
почавсь од слова,
То слово те було єдине:
«Брат!»

Микола Тихонов

УКРАЇНА

Я в роки дитинства, бувало,
Читати любив цілу ніч,
І з Пушкіним разом звучала
Для мене Шевченкова річ.

У віршах, в піснях старовинних,
В роздоллі, у славі звитяг
Ставала, жила Україна,
Як спів, як душа, як життя.

На Київ я вперше поглянув
В красі тополиних цвітінь,
Синіша за синь океану
Дніпровська була далечінь.

Країна втішалася радо
Яскравим убранням садів.
В блокадних ночах Ленінграда
Про київський травень я снив.

Лунало в степах та долинах
Боїв гуготіння й виття.
Кипіла в борні Україна,
Як спів, як душа, як життя.

І взимку у сорок четвертім
На Київ полинув літак.
Безмежжям снігів розпростертим
Розкрилась мені широта.

Я бачив поля України —
Вона над мовчанням степів
Підносила чорні руїни
На білих долонях снігів.

Хай згинуть минулого тіні.
Хай в сонячнім блиску згорять!
Знов квіти розквітнули нині,
Міста і оселі стоять.
І радісних зір миготіння
Осяює теплу блакить
В цю ніч українську весінню,
Що жити без неї — не жить.
І зорі земні тихомовні
Говорять у відповідь їм
Про сяйво життя, що наповнить
До неба піднесений дім.

З блакиттю небес воєдино
Дніпровська злилася межа...
Безсмертно живи, Україно,
Як спів, як душа, як життя!

Т.Г.ШЕВЧЕНКО

Пимон Панченко

КИЇВ

Привіт тобі, мій незрівнянний Київ!
Я полюбив давно тебе, як син,
Твої тополі бачу я стрункії,
Я чую гілля неповторний дзвін.

Іще в Дніпрі не гасло сяйво зірки,
Туман легкий торкався ще води,
А я із Володимирської гірки
Дивився знов на парки і сади.

І серце біль наповнив, — мов відкрився
Той фронтовий розлуки час гіркий...
Я знов з тобою, Києве, зустрівся,
Ріднішає для мене образ твій.

Коли в землянці вже почав звучати
Про Україну спів братів моїх,
Я хоч не вмів так, як вони, співати,
Та все ж таки підспівував як міг.

В поході всіх нас дружба зігрівала,
Коли ми йшли в пожежах грізних літ,
І сила зла від страху відступала —
Це землю очищали ми від бід!

Вже не лежать ворожі в лозах каски,
Замулені навік піском важким...
Іду я вранці, як в країну казки,
Тут дорогий для мене кожен дім.

І тане мла, й світанно сяє Київ,
І бачу в піднебесній вишині —
Палає купол золотий Софії,
І вершник, бачу, мчиться на коні.

Встає Хрещатик в сонячнім пожарі,
І дім звели висотний на горі,
І падають в долоні тротуарів
Каштани на потіху дітворі.

Тут все навколо сяє в мирній славі,
І я тобі радію, Київ мій,—
Величний, незрівнянний, златоглавий, —
Як Мінську український брат радий!

Одна у нас дорога на вершину,
У дружбі ми з'єднались, краю мій,
Як поєднав Росію, Україну
І Білорусь — Дніпро наш дорогий.

Максим Рильський

ПАМ'ЯТНИК БОГДАНА

Було — по вулицях знайомих
Ідеш до рідної ріки —
І раптом бачиш владний помах
Богдана гордої руки.

І тратиш ніби часу вимір,
Бо обступили навкруги
Софія древня, Володимир
Дніпра безсмертні береги.

І мислиш: то не снів уява,
Не порох пожовтілих книг —
Човни летючі Святослава
І хижоокий печеніг.

І скрип Батиєвих повозок,
Неволі соромотні дні,
І, зроджений в диму та грозах,
Козак-нетяга на коні.

О так! Минуле — не могила,
Хреста примарний силует, —
Недарма ж мужнього Данила
Тепер оспівує поет.

Недарма, як глибока рана
Вкраїни тіло протяла,
Свого великого Богдана
Ми вічні славимо діла.

То ж він народні смаглі руки
Єднав обаполи Дніпра,

Щоб не літали вражі круки
Клювати нашого добра.

Коли несли ворожі сили
Лукаву ханщину нову, —
Він знав, куди простерти сміло
Свою зірчасту булаву.

Він знав, що шлях лежав єдиний
Серед пасток і вовчих ям —
З'єднати долю України
З народу братнього життям.

Хай ласки царської омана
Лягла на груди, мов тягар, —
Та як прийшла пора жадана
І в прірву впав останній цар, —

Пішли вперед брати-народи
Плече з плечем і меч з мечем
До сяйва праці і свободи
Без плах, корон і діадем.

І вітер радісний повіяв,
Зорю приносячи живу
У золотий прадавній Київ,
У Кремлем вінчану Москву,

І де розсипались окови,
Де трон розпався на тріски, —
Зросли поемами будови,
Лани розквітли, мов казки.

Та враз ударило на сполох
Народне серце. Зашумів
По всіх ланах і видноколах
Титана раненого гнів.

І, знову ставши до двобою
З камінносердим хижаком,
Брати ідуть рука з рукою
Ворожий відбивать погром.

Простерла смерть в моєму краї
Отруту чорних крил своїх,
Та предків зброя оживає
В нащадків подвигах святих.

В очах стоїть гора Чернеча,
Копитом б'є Богданів кінь,
І вкрита славою Унеча
Гримить до наших поколінь.

Крізь ніч, крізь прах той день настане,
Здобута кровію пора,
Коли воскресне, наш Богдане,
Народ обаполи Дніпра.

І зашумує наша нива,
І знову виросте наш дім,
І пам'ятника бронза сива
Засяє золотом новим.

6 серпня 1942 р.

Набі Хазрі

ДОБРИДЕНЬ, БРАТНЯ ЗЕМЛЕ!

Україно! Діброви і ріки,
Шелестіння хлібів запашне.
Україно! Мов серце велике,
Ти добром зігріваєш мене.

Твої росяні трави шовкові
У долинах колишуть вітри.
Я привіз голубому Дніпрові
Світанковий поклін від Кури.

Бачу вперше тебе, Україно,
Хоч про тебе я думав не раз.
Піднімав мене Каспій на зміну,
А здавалося – кликав Донбас.

Твої сосни міцні і тополі
Стовбурами скріпили мій дім.
Твоє щедре, натруджене поле
Стало хлібом на святі моїм.

Україно! Звитяжно росла ти,
Зріло сонце твоє в кумачі.
Ти рубала мечами розплати
Навісного Батия мечі.

Ти відбила ворожі навали,
І Хмельницькому силу дала.
Твоя помста Дніпром вирувала,
Ти любов'ю в мені розцвіла.

Пломеніє зоря над тобою,
Сходиш сонцем ти в сяєві дня.
Називає своєю сестрою
Тебе наша велика рідня.

Україно! Діброви і ріки,
Запашне шелестіння хлібів.
Україно! За серце велике
Я доземно вклоняюсь тобі.

Імант Аузінь

ЗОЛОТІ ВОРОТА

Балада

У 1240 році Батий хотів захопити
Київ через головні — Золоті ворота,
однак це йому не вдалося.
За захисниками міста залишилося
останнє пристановище —
споруджена за Володимира церква —
церква без дзвонів.

Третю сотню літ стоїть вона,
Третю сотню літ ряхтіють бані,
Третю сотню літ вже, мовчазна,
Жодним дзвоном не збудила зрання.
    Десятинна церква в давні дні
    Мов обітувала заніміння.
    Край Дніпра! Відкрийся ти мені
    Хоч з німотних вуст свого каміння!
...По грабунках села степові
Палахкочуть, наче околоти, —
Йде Батий у попелі й крові.
Ген вже сяють Золоті ворота.

Ці ворота —
Тверджа на путі!
Під високим валом — рів глибокий.
Багатьох спиняли Золоті...
Поки й хану далі ані кроку.
Він стоїть, а не несуть ключа.
Підняли й не опустили мосту.
Доста!
Раз ніхто не зустріча,
То він сам піде назустріч. Доста!
Він,
Кому князі не кажуть «ні»
І держави не стають супроти,
Не в якийсь там отвір у стіні —
Він увійде
В Золоті ворота!

П'ятий день уже
Триває бій,
Та ворота стримують удари...
І похмуро дивиться Батий,
Як всівають стрілами татари.
«Ми на житла пустимо вогонь,
Зачорніють згарищами хмари,
А цнотлива врода ваших донь
Як ясир піде між батирями.
Найгарніше ж від усіх дівча
Я візьму собі
За жінку милу...
І мені не треба товмача,
Щоб навчив я шанувати силу...
І піввійська вкласти в рів не страх.
Та звитяги не відчую доти,
Поки по тілах, як по мостах,
Не ввійду я
В Золоті ворота!»

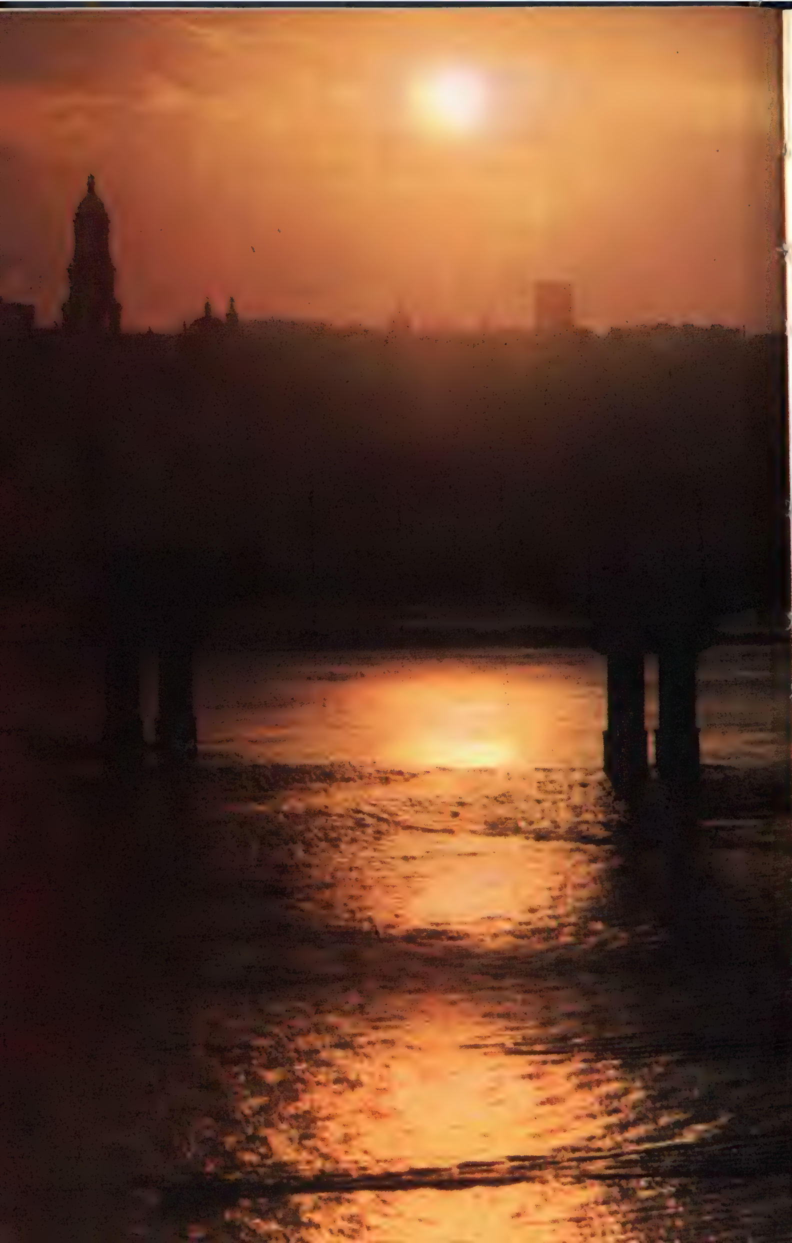
Від Дніпра уже поповз туман.
Запалили вогнища заброди.
А недобрим оком лютий хан
Все вдивлявся в Золоті ворота.

Ніч.
Чорноволоса, де ти є?
Де твої біліють снігом плечі?
Ти прийди
І дай тепло своє! —
Серце заклякає в холоднечі.
В ханський сон старий Чінгіз проник
І в шатрі картає ще з порогу:
«Ех ти, войовник, ти, войовник,
Я в походах знав лиш перемоги...
Не карайся й не ганьби наш рід —
Нащо почесті чекати руські?
Як не зміг здобути цих воріт —
Без жалю їх розтрощи на друзки!»
Маряться Батию Золоті.
За Дніпром десь блискає стокрото.
Дніє.
Хан зривається: «Іти!
Сам введу я в Золоті ворота!»

Хоч тілами вщерть забитий рів
І шугають стріли
Повз Батия,
Та воріт він знову не скорив,
І стоять незламні Золотії.
Хан би й сам з передворіття збрід,
А у війську — вже давно неспокій:
«Раз не відчиняють нам воріт,
Треба йти... напасти іншим боком...»
Мить розгуби — й очі знов лихі.
Відтепер нехай не ждуть пощади!
У долині, де зійшлись шляхи,

Ще одні ворота —
На Хрещатик!
Падали кияни, мов снопи,
Та орди ввірвалася звірота...
Свята не відчув Батий в собі —
То були
Не Золоті ворота!
Войовник, чи все ти переміг?
Чом тоді бентежить на руїні
Те, що ти спіткнувся об поріг?
Мов недобрий знак у цій країні.
На Дніпрову кручу їде він.
Голови дерев схиля скорбота
Вся в огні б'є Десятинна в дзвін,
І волають Золоті ворота.

Геннадій Серебряков

СОФІЯ КИЇВСЬКА

Стоїть вона на фоні небозводу.
Од сяйва аж хмеліє голова,
Як велич українського народу,
Як його мудрість, сила і слова.

А я дивлюся, і мені все мало —
Така навколо мене дивина.
Цвіте у сонці променево смальта,
Неначе вчора вистигла вона.

Але ж було: пожежа, мовби кратер,
Якої тут не бачили раніш.
Косився гнівним оком Пантократор
На матовий, як лють, татарський ніж.

О, як багато знала ти, Софіє,
І скільки перебачила катів,
Та встояла, та визріла, як мрія,
І світ навкіл тебе помолодів.

Звеличена ще Мудрим Ярославом,
У сяєві проміння, а не в млі,
Русі великій на добро і славу,
Десятий вік стоїш ти на землі.

А я твою всю осягаю думу,
Твоє безсмертя пізнаю без слів.
Із багрецевим відцвітом у душу
Летять сонця із древніх куполів.

Микола Бажан

ПАМ'ЯТІ ПОЛЕГЛИХ

11 лютого 1918 року в братській
могилі в Маріїнському парку
було поховано полеглих в бою
учасників київського
Січневого повстання.

Над Києвом
повільно сунуть хмари,
Мов насувається нахмурена юрба
В солдатських сірих
зім'ятих
шинелях.

Повз потемнілі парки і бульвари
В стотисячній колоні йде журба.
Скорботний люд чорніє на панелях,
Немов на стягах траурна габа.

Сумна процесія по місту йде помалу
Повз потемнілі парки і сади,
Повз невисокі вежі «Арсеналу».
Понурий мур. Цеглин круті ряди.

Стіни зубчастий верх,
Куди
Навіки всічено сліди
Шалених кулеметних черг.

Пекучим почерком заліза і вогню,
Різкими шрамами прострілених цеглин
Записано в камінну товщу стін
Величну й просту повість про броню,
Коли розкатом гнівного металу,
Стальною вістю,
гаслом вогневим
Гармат «Аврори» докотився грім
До стін закурених старого «Арсеналу»,
І в Києві
підвівся пролетар,
І виборов
свободу кров'ю він.
На плечах юрб лежить святий тягар
Сімсот п'ятидесяти домовин.

Повз потемнілі парки і яри
Гряде народний сум,
гряде народний гнів,
І люд навколо тужно занімів
Страшним мовчанням помсти і жури.
Скорботний люд.
Червоно-чорні барви.
Вінків печальний шепіт.
Тихий плач.
Тривожно й лунко скрикує сурмач,
Гяжкими кроками ступають в даль литаври.
Пливе труна, підтримана плечем, —
На сотнях рук пливуть червоні труни,
Сповиті світлим багрецем Комуни,
Розжевреним вогнистим кумачем.
Полеглих воїнів ховаєм нині ми.

Вони були хоробрими людьми,
Братами доброї і вірної душі.
На білих батарей розгнуздані громи,
На кірасирські довгі палаші,
На кулі юнкерів,
                на гаймадацький штик,
На куркулів озброєну орду
В нерівну битву йшли товариші,
І той із них, хто звався — більшовик,
Підводивсь перший в першому ряду.

За арсенальські здимлені вали
Повсталий клас ступив.
                У буряні атаки
Йшли українці,
                росіяни йшли,
Євреї,
        білоруси
                і поляки.
О арсенальці!
                Плем'я бойове,
Бійці безстрашні,
                збратані,
                        уперті, —
Не піддались ви
                ані лжі,
                        ні смерті,
І хто з вас впав, —
                той знову оживе,
Той знову оживе в народній згадці вдячній,
В народній славі житиме відтак
Онищенко, Забавський, Сагайдачний,
І Бондаренко, й Єгер,
                і Максак,
І Кириленко...
                Пам'ятаєм, друже,
Тебе ще хлопцем в шорному цеху,

Твоє лице наморене й недуже
І гибелі твоєї ніч лиху.
Ми пам'ятаєм знавіснілі крики,
Коли патруль їх вимчав з-за стіни.
Твоєю мовою ти їх прокляв навіки
І на брудний, корою вкритий сніг
Ти, кулями розтерзаний, поліг.

Ні, це не плач.
                    Не марний крик безсилля,
Не кволий зойк розтоптаних створінь,
Не розпачу безплідного свавілля, —
Це подвигу співуча тужна тінь,
Жалобний марш,
                    орлине чорнокрилля,
Що владним помахом розтяло далечінь.
І музика росте в суворому безмежжі
І хвилями колише скорбну путь.
Як воїни в почесному кортежі,
Важкі акорди точно й строго йдуть.
«Ви жертвою», — співають сурми й люди.
«В борні нерівній», — тужить серце й мідь.
Не буде скарг і нарікань не буде, —
Лиш гнівній клятві вибухом гриміть!
Ти нашу клятву чуєш, Леоніде?
Ти, Крушельницький?
                    Горовіце, ти?
Безсонним вартовим вона за нами піде
І буде в бій, як командир, вести.

Процесія вступає на алею,
В промерзлий смерк Маріїнського парку,
Де гірко пахне глицею й землею
Широкий рів між кленів переярку.
Тут над могилою глибокою, як туга,
Над ямою зчорнілою, як рана,
Востаннє вкриє тихе тіло друга

Китайка стягів, тепла і багряна.
І в землю Києва, кохану, рідну, милу,
Із шурхотом опуститься труна.

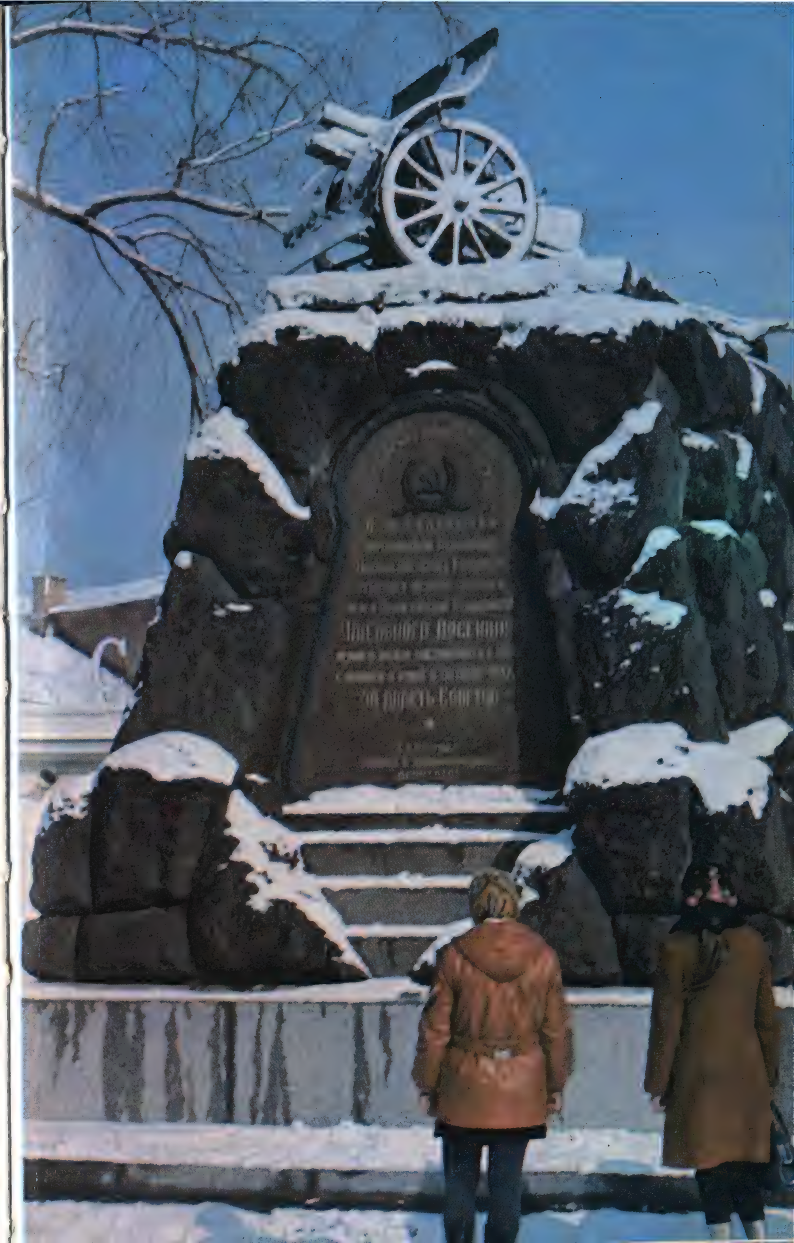

Велику викопано над Дніпром могилу, —
Крізь даль і час виднітиме вона.

Коли стоїш ти в тузі і жалі
Над довгими рядами домовин, —
Безтрепетно вдивись
в майбутній лик землі,
В обличчя жертв її,
в лице її руїн.
Прислухайся.
Почуєш вдалині
Гупню німецьких кованих чобіт.
Петлюрівські понурі курені
Бредуть за військом кайзера услід.
Денікін мчить на білому коні.
Вмерзає в лід корніловський похід.
Прислухайся.
Почуєш віддалік
У хрипоті розлючених команд

Акцент оксфордський,
чи сен-сірський шик,
Чи офіцера грецького дискант,
Чи очманілий чвал і крик
Махновських чорних банд.
По гребеню доби,
між стінами вогню
Іде країна,
зімкнута в каре.
Бандит з лісів вилазить на різню,
Громаддя Врангеля — з-за Перекопу пре, —
Повзе імперії страховище старе,
Одягнене в чужу, позичену броню.
Прислухайся.
Вдивися в даль:
он-он
На київський сталеворукий міст
Вступає зайд шляхетських легіон.
А далі,
далі, —
в брами світлих міст,
На берега дніпровського бетон
Вбирається тевтон,
впинається фашист,
Вповзає гусінь танкових колон.
Яка потрібна
воля,
сила,
міць,
Як треба в правду вірити свою,
Щоб не здригнутись,
не схилитись ниць
І твердо простувать в залізному строю!..

Лежать під рідним небом горілиць
Солдати, вбиті в першому бою.

Вони також вдивились в далечінь,
І чути їм,
і видно їм увіч
Стрімку дорогу дальших поколінь
І сурм Комуни тріумфальний клич.
Тоді, як падали розстріляні вони
Край арсенальської розбитої стіни, —
У них в очах, задивлених на схід,
Світився відсвіт тих недальніх літ,
Коли загасне у степах пожар,
Розвіється жорстоких знищень дим
І в рідне місто, в рідний цех і дім
Господарем повернеться трудар;
Коли веселий молот коваля
Піде дзвеніти по ковадлу вскач,
Коли на свіжозорані поля
Ввійде хазяїном одвічний їх сіяч,
Коли на сірій персті попелиськ,
На вічній тверді придніпровських скель
Заграє райдуга осяяних осель
І тьму протне струнких палаців блиск;
Коли народ прийде зі всіх країн
На братнє торжество, на спільне свято свят...
В останню мить свою
це ясно бачив він,
Присяглий революції солдат,
Що гинув біля арсенальських стін.

Ні смерть,
ні далеч, схована в імлі,
Ні глиб могил,
ні горя темні хащі
Від нас не можуть заслонить найкраще —
Прекрасний усміх вільної землі,
Її турботи, радощі, труди,
Снагу її людей, красу її малят.
Тому так впевнено рівняємо ряди

Ми після наших найгіркіших втрат.
Ще безліч горя треба побороть,
Багато крові треба ще віддать,
Щоб мрії ці вдяглись в могутню плоть,
Щоб думам цим щоденним щастям стать.
Не зречемось. Не ступимо назад.
Ніколи шлях так владно не яснів,
Як після цих великих перших днів
І перших переможних барикад.

Та нині серце тихо й глухо тужить...
Здається, слух не можна більш
                                        напружить,
Не можна повнитись більш гострим
                                                почуттям,
Ніж слухаючи те, що мертві кажуть нам.
Над їх могилою
                        ми чуйно зведемось,
Вояцької печалі вартові.
Задивимось.
                Замовкнемо.
                                І ось
Слова бурхливі,
                        запальні,
                                живі
Із глибу наших дум,
                        із глибу наших душ
Підносяться увись.
                        І шириться чимдуж,
І височить над Києвом сьогодні
Проспіваний єдиним серцем спів
Про те, що встануть гнані і голодні
Усіх країн.
Вони встають.
                        На кров'ю вкритий вал,
Співаючи, виходить «Арсенал»,
Гримить роздолля Таврії безкрає,

І голос Харкова вливається в хорал.
Зростає,
дужчає,
тужавіє,
ширяє
Над Україною «Інтернаціонал».
Жагою волі зроджені й натхненні,
Вогнем повстань розжарені слова, —
Вони клекочуть, як метал в мартені,
Як лава в кратері, як буря грозова.
Вони багровим блиском осявають,
Вони печуть серця, вони переплавляють
Крихкий чавун на чисту й сильну сталь.

Рівняйте шеренги,
підносьте гордо чола!
Прийшов розплати день,
настав безсмертя час.
Забитих наших смерть не поборола,
Нема у нас мерців,— полеглі є у нас.
Ми на могилу, інеєм припалу,
Мов клятву, кладемо печать тяжких долонь.
Пурпурний спів «Інтернаціоналу»
Розгортує над нами свій вогонь.

1958

Мірсаїд Міршакар

ДНІПРО

(Уривок)

Я люблю тебе, Дніпре гучний,
Відтоді, як збратався з тобою,
Ти навіки мені дорогий
Голубою живою водою.

Я люблю тебе, Дніпре стрімкий,
Українських просторів окраса,
Над тобою пролялись рядки
Невмирущого батька Тараса.

Там, де чайки підноситься крик,
Де комиш заглядає у воду,
На Вкраїні загинув таджик
У великій борні за свободу.

Він отут, над Дніпром, воював
І лежить тепер поруч з братами,
У степах українських між трав
Їм безсмертя шумить над віками.

Тут зливається пісня сердець,
І Дніпро ще дорожчий нам нині.
Світлі думи таджицький співець
Повіряє коханій Вкраїні.

Наша дружба — то вічний маяк.
Я стою над Дніпром, мов над морем,
Надивитись не можу ніяк
На його величаві простори.

Пісня хвилі здаля наплива,
Ми прощаємось, ніжні і щирі,
І здається, неначе співа
Мені мати на ріднім Памірі.

Леонід Первомайський

ПІД КИЄВОМ

Палає ліс, і листя темний жар
Між падубів вистелює стежину.
Осінніх днів давно забутий чар
Колише душу, наче сон — дитину.
Поміж дерев пливе ясна блакить,
Така прозора, що — як глянеш вгору —
Здається, в прірву падаєш прозору:
Вся кров твоя хвилюється й дзвенить,
Неначе срібний дзвін гуде на святі.
Твої чуття одним вогнем пройняті,
Твоя душа злилась навіки з ним...
Вона згорає? Так, вона згорає.
Щасливий ти? Щасливіших немає!
Ген — Київ видно за Дніпром старим.
Виводить стежка з лісу вікового,
Ось розступились сосни та дуби, —
Ти йдеш попереду, моя тривого,
Дитя, зачате в муках боротьби!

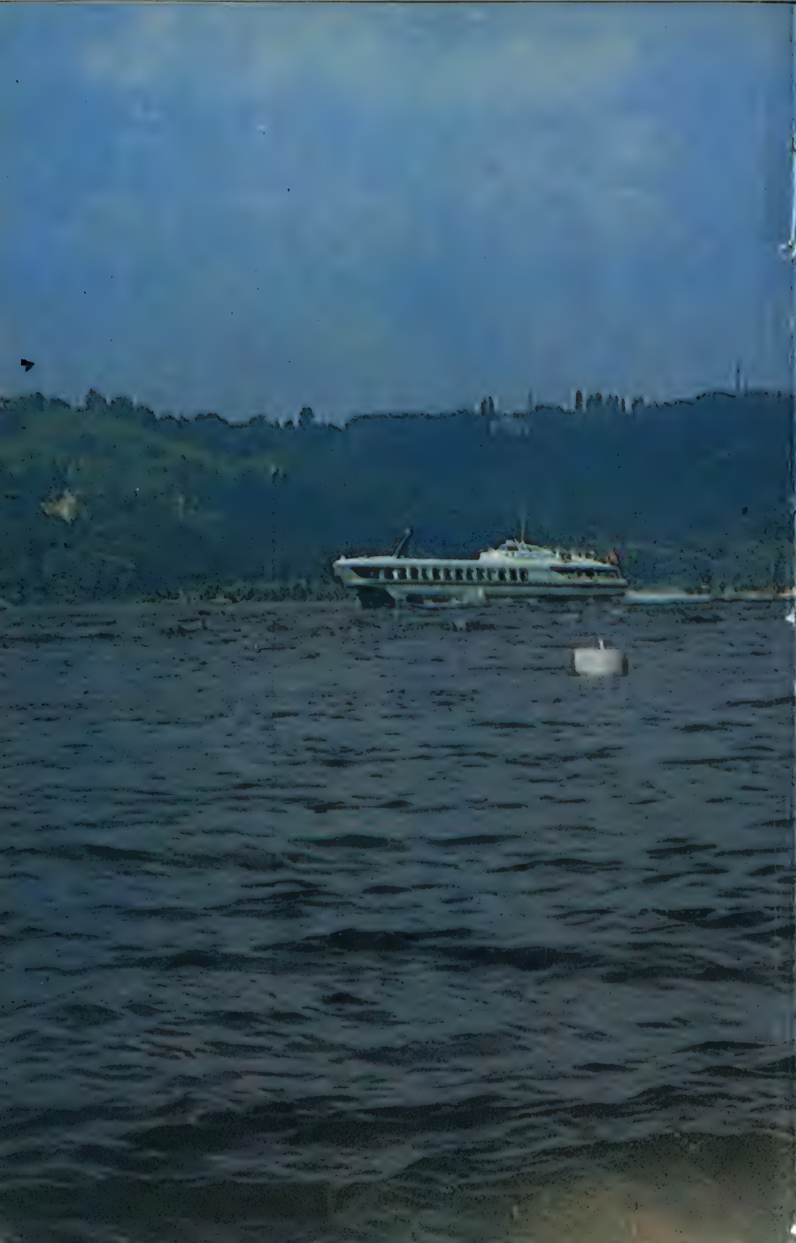
Од волзьких хвиль до берегів Дніпра
Лежать шляхи нескінченого бою.
Ти їх пройшов, і київська гора —
Аж ось вона в диму перед тобою.
Прочанин так у храмі не стоїть,
Як ти стоїш на цім узліссі нині...
Тебе чекали ці сади осінні.
В мовчанні визріває віща мить.
Перед мостами ти ще сплатиш мито —
Вся кров, що в боротьбі тяжкій пролито,
На прю нову під Києвом встає.
О кров синів Росії й України!
До штурму залишилися хвилини.

Неначе хвиля грізно в берег б'є,
Гармати б'ють пророчисто і строго
Від ранньої до пізньої доби, —
Вставай на повний зріст, моя тривого,
Дитя, зачате в муках боротьби!

Ти юнаком зійшов з оцих горбів,
А нині вітер рве твої сивини...
Верни тепер усе, що ти згубив,
Збери всю кров — краплина до краплини, —
На лісових стежках вона лягла,
Там, де іржавий лист дуби зронили,
В калині, що схилилась на могили,
Вона вогнем прозорим проросла.
О кров свята, безсмертна кров солдата!
В тобі живе надія і відплата,
І той тривоги невмирущий спів,
Що не дає спинитися й заснути...
Ракети блиснули. Гармати чути.
Повільно зріє час — та він наспів,
Час подвигу визвольного, нового.
Переступи ці кручі й ці горби,
І під вогнем — вперед, моя тривого,
Дитя, зачате в муках боротьби!

*Листопад 1943 р.,
на лівому березі.*

Сайфі Кудаш

ДУМА ПРО УКРАЇНУ

(Уривок)

І пішла, як зоря, над землею,
І піднесена вгору, як стяг,
Закривавлена хустка над нею
Пломеніла в далеких снігах.

Я в снігів голубому тремтінні
Довго біг і кричав їй услід,
Щоб вона понесла Україні
Од Башкирії теплий привіт.

Той народ, що вікам дав Тараса.
Що шумить над світами крилом,
У покорі не гнувся ні разу
І ніколи не буде рабом.

Журавлем над свічадом криниці
Перед катом не схилить чола,
Гордим дубом, неначе із криці,
Він стоятиме в вихорі зла.

Щоб навіки звільнить Україну,
Йдуть джигіти Уралу на бій.
Доки ворог останній не згине,
Не спочине їх меч огневий.

Полонена Тараса могила
Стане вільною в сяйві зірок,
Із привітом Башкирія мила
Покладе на могилу вінок.

І у Києві гордо і радо
У безхмарну й щасливу блакить
Над будинком Верховної Ради
Рідний стяг у вітрах зашумить.

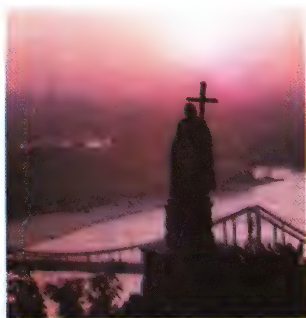
І, як ключ навесні журавлиний,
Знов повернуть Вкраїни сини
До Дніпра в переможну годину,
Після бур світової війни.

ВАТУТІНУ

Іван Драч

КИЇВСЬКА ЛЕГЕНДА

...Сьогодні наш шлях — через Дніпро.
Погляньте на берег, що перед вами.
Там Київ, українська земля, там діти
і дружини, батьки і матері, брати
і сестри. Вони чекають на ВАС!..

Із звернення Військової ради
1-го Українського фронту.

— Чого ти там, діду, стоїш над Дніпром?
Чого ти там, діду, махаєш веслом?

— Стою, бо чекаю на ваші полки.
Я — Кий-перевізник з цієї ріки.

— Дідусю, стривай, кулі сиплять, як град.
Дідусю, лягай, бо накриє снаряд.

— Кінчай теревені, сідай у човни.
Смолою століть просмолились вони.

Од Лаври б'є німець з гарматних пащек.
На острів Козачий пливи мені, Щек.

Ти ж, брате Хориве, прямуй на прорив. —
На весла століть налягає Хорив.

— А хто там на кручі стоїть, як мана,
Ще й руки заломлює, самотина?

— То Либідь-сестриця, закута в дротах,
Шугає тевтонський над Либіддю птах.

— А що то за дивні-предивні тони?
— Повішені дзвонять, мов київські дзвони!

Заложників тисячі там, на Подолі,
Замучених, гнаних, без хліба і солі.

— А що там клекоче крізь погар-пожар?
— Начинений людом лихий Бабин яр.

— А там ген тріпоче вогненний намет?
— Там стогне підпалений університет!

— Які ж бо дими Київ наш облягли...
— Як пекла два роки — то скільки ж золи?!

Вогненний завис понад річкою шквал.
До Кия старого іде генерал,

А Кий йому в каску води набира —
Ватутін п'є воду священну з Дніпра...

Шалва Сангулія

ДОБРИДЕНЬ, КИЄВЕ!

Уклін тобі, столице України,
Брати мої, доземний вам уклін!
Під чистим небом вашої родини
Листків осінніх чую передзвін.

Це небо, знаю, для усіх єдине —
Як в рідний дім, під шати ці зайди.
Абхазькі гори й ниви України,
В моїй душі ви будете завжди.

Ти молодієш, Києве, щороку,
У тебе доля щасна, осяйна.
Іду я містом, пам'ять ненароком
Пекельним словом раниться: «Війна!»

Це ж тут, на дорогому Подніпров'ю,
Як з братом брат, стояли вояки,
За матерів, дітей платили кров'ю,
Та не схитнулись доблесні полки.

Тебе страшні хитали лихоліття,
Та із руїн підвівся, як колись,
І вічно юним, в молодому цвіті,
Мій Києве, ти знову народивсь.

...У колі друзів, мов серед родини,
Як добре слухать листя передзвін.
Уклін тобі, столице України,
Брати мої, доземний вам уклін!

Платон Воронько

МОГИЛА НЕВІДОМОГО СОЛДАТА

У Києві древнім,
                    на кручі дніпровій,
До неба підвівсь обеліск.
В підніжжі на брилі
                    важкій, мармуровій
Світання погожого блиск
Зливається з вічним вогнем
                    невгасимим.
Там спить невідомий солдат.
Як звали його?
Олександром?
Максимом?
Чий син він?
Чий батько?
Чий брат?
З якого він краю?
З-за Волги, з-над Ворскли?
З Карпат чи з донецьких осель?
Упав на бігу він
                    у листя пожовкле

За волю радянських земель.
Упав і не звівся
у смертнім безсиллі,
Та серця вогонь бойовий
Не згас.
Він горить на солдатській могилі,
Жаркий, пломенистий, живий.
Стара полтавчанка
торкнеться до нього —
То синове серце пала.
Юнак чорноокий з Ведмежого Лога,
Смутна комсомолка з Орла
Над батьковим серцем
нахиляться ніжно.
Узбек прошепоче: «Мій брат...»
Довкола могили земля стодоріжна,
Де спить невідомий солдат.
Довкола могили земля України
У розквіті кращих годин.
Відомий солдат цей —
Він син Батьківщини,
Народу звитяжного син.

Карло Каладзе

ПІСНЯ БУДІВНИКІВ

Будівникам Києва і Тбілісі

Під небом Тбілісі доми гордовиті —
Зростають, грузинським узором укриті, —
І в Києві теж після бур, після битв
Новітні будівлі сягають блакиті.

Над містом гримить трудове гуркотіння,
І зводяться стіни, й лягають склепіння,
І, вгору піднісшись, сталева рука
Кладе на підмурки гранчасте каміння.

Ми чуємо співи, ми чуємо кличі, —
Співають, мов птиці якісь чарівничі,
Стрибаючи по риштованнях стрімких,
Веселі й завзяті майстри-будівничі.

Із міста до міста їх кличі несуться:
«Хай дружно і спільно пісні наші ллються!
В єдиній роботі, у дружнім труді
Майбутнього стіни несхитно зведуться!

Серця наші в дружбі могутній злилися,
І повняться сяйвом несхмарені висі,
І нашого сонця проміння ясне
Нам сяє у Києві, сяє в Тбілісі».

Під небом Тбілісі доми гордовиті
Зростають, грузинським узором укриті, —
І в Києві теж після бур, після битв
Новітні будівлі сягають блакиті.

Михайло Могилевич

КИЇВСЬКИЙ РАНОК

Коли з Дніпра підніметься світило променисте
І на верхів'ях Лаврових засяє, вогняне,
Тебе люблю я, Києве, моє казкове місто, —
Мов друг, привітним поглядом стрічаєш ти мене.

Радію, коли бачу я твої зарічні гони,
Коли свічки каштанові дарують срібний сміх.
На мене оглядаються зеленоокі крони,
Як парками нагірними проходжу я повз них.

Мені доми показують свої фронтони білі,
Прозорі вікна лагідно розрилюють навстріч,
І вогниками світяться троянди зашарілі,
І гріє серце лоскотно пташок ранкова річ.

Я чую рідні гомони усіх твоїх заводів,
До печі невгасимої на першу зміну йду.
Я будівельник твій, бо в небо тебе зводив,
І я твій захисник, бо заступив біду.

Тебе люблю я, Києве. Довіку і незмінно.
Це місто — наче матінка. І я — твій рідний син.
Усе, що нині вмію я, віддам тобі уклінно —
Живи і квітни, сонячна перлино із перлин.

Дмитро Павличко

* * *

Як олень, що надбіг із Оболоні
І над рікою у стрибку застиг,
Висить на вантах сонця золотих
Широкий міст в залізі та в бетоні.

Але в його розкриленім пілоні
Я відчуваю серця рівний дих,
Спекоту рук натхненно молодих,
Твердь, що була на батьківській долоні.

Так чує будівник в своїх руках
Натомлених гудіння арматури
Моста, що не затихне у віках!

Там з людської снаги сталеві шнури
Напнулися, як приструнки бандури,
І засвітив мелодією шлях.

Віктор Телеуке

НА ДНІПРІ ШИРОКІМ

На Дніпрі широкім синя хвиля грає,
Ніч росою зорі в травах напуває.

Вишні та берези, вийшовши на берег,
Листям наслухають колосковий шерех.

Стали села білі попід тихі зорі,
Наче думи світлі, мов пісні у хорі.

А сади тінисті, як зелені хмари, —
Схожі чимсь на наші біля Редью-Маре.

Листя, як у наших: тільки інший шелест...
Пнуться верховіттям під небесну стелю.

Зорі тут злітають в листі ночувати
Та світити айстри поміж білі хати,

Чи торкнути струни на гучній бандурі...
Вже Дніпрові хвилі виглядають бурі,

І серця співучі блискавка проймає,
Пісня вже діброви й небо колихає.

Місяць похитнувся та й поплив між хмари —
Отакі в бандури трепети і чари!

Над Дніпром широким, там, де верби гнуться,
Пшениці дозрілі і жнива почнуться...

На світанні в поле хлопці йдуть, дівчата
Цілорічну працю радістю вінчати.

Ув очах дівочих — у привітних, милих —
І земля, і небо, ще й Дніпрові хвилі...

Вже вітрець повіяв, осипає роси,
Колихнув пшеницю і дівочі коси.

Вийшли в поле хлопці, молоді, вродливі, —
Загули комбайни на широкій ниві.

Сила і дерзання кличуть до роботи.
Ця земля рахманна — як медові соти...

Ось кому бандура пісню вимовляє,
Ось чию бандура мудрість прославляє!

На Дніпрі широкім, де спокійні води,
Зорі, місяць, сонце із любов'ю ходять.

Стати б мені в небі та легким, як хмарка,
Над женцями тими, бо у полі жарко...

Сільва Капутікян

ВЕЧІР НА ХРЕЩАТИКУ

Дніпровії хвилі вже місяць відбили.
І вулиця сяє в убранні весни...
Квітучі каштани гілля нахилили,
і свіжістю сповнили серце вони.

Хрещатик... Що в Києві краще за тебе?
Тут юрби проходять, як хвилі ріки,
тут стільки людей під задуманим небом,
закохана юність, і діти, й батьки...

І музика з парку над вежі, над брами
несе гопака невтихаючий грім.
І радості місто сповнилось піснями,
мов свято барвисте справляють у нім.

Люблю над усе справжнє щастя народне,
радію із нього в захопленні я,
Й міцніє в душі почуття благородне,
що це все гуляє велика сім'я.

І солодко серце здригається знову,
і повнить журба його світла така:
почути б мені тут вірменськеє слово,
щоб руку знайому торкнула рука!

Коли я погляну в відчинені вікна,
що сміхом розквітли дитячим, дзвінким,
домівка згадається рідна, привітна,
й ще дужче скучаю за сином моїм.

А місяць пливе за дніпровим туманом,
і юрби проходять, як хвилі ріки.
. . . .
Далеко, під тінню тополь Єревана,
так само гуляють мої земляки...

КИЇВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Мірмухсін

КИЇВСЬКІ КАШТАНИ

В квітах вулиці — радості вияв,
Ходять хвилями гомін і сміх...
Я чував про красу твою, Київ,
Та таке уявити не смів.

Весь розчинений перед гостями,
Ти сієш святково і в ніч.
І на вулицях стали каштани,
Як підсвічники в тисячу свіч.

Світла пісня, як щастя початок,
Із дніпровської мчить далини.
Гомонить нескінченний Хрещатик
У каштановім цвіті весни.

Пригадаю ізвечора й зрана
Всіх будов твоїх здружений хор.
Київ, Київ! Ти гілка каштана —
Наче вишитий в серці узор.

Аршалуйс Сароян

В КИЄВІ

Я в Києві лише два дні,
Але здалось чомусь мені,
Що вперше тут уздрів я світ,
Що тут прожив чимало літ,
Що світла юності пора
Пройшла на березі Дніпра.

І тихий вітер степовий
Вселив у серце супокій,
Ласкавим подихом зігрів,
Як брата рідного зустрів,
Немов з вірменських любих гір
Війнув крилом мені зефір.

Здалось,
Хрещатика краса,
Що легко звівся в небеса,
В моїй душі з дитячих літ...
Здалось, його каштанів цвіт
Був свідком юних поривань,
Моїх цілунків і зітхань.

Я в Києві лише два дні,
Але здалось чомусь мені,
Що в Єревані я своїм,
Що я приїхав в рідний дім.

Петря Дарієнко

ЗДРАСТУЙ, УКРАЇНО!

Лист зелений у жоржини,
Пісню слухає весь світ.
Україно, Україно,
Сестро, наш прийми привіт!

Ми в твій Київ завітали,
Дойну привезти і жок[1].
Святом буйним заквітчали
Твій дніпровський бережок.

Ти з квітками луговими
Вранці зустрічала нас,
Ти з піснями дорогими
Разом з сонцем піднялась —

І Дніпро тоді, здавалось,
Обіймався із Дністром.

[1] Ж о к — молдавський танець.

Хвиля з хвилею зливалась,
Переповнена добром.

Лине пісня в піднебесся,
Як найбільша слава з слав,
Тим, хто бився за Одесу,
Славний Київ будував.

Славлю води життєдайні,
Що Славутич розлива,
Дніпрельстани зоресяйні,
І посіви, і жнива.

Трударі, як звечоріє,
З виноградників ідуть,
«Ой у полі вітер віє»
І у нас по селах чуть.

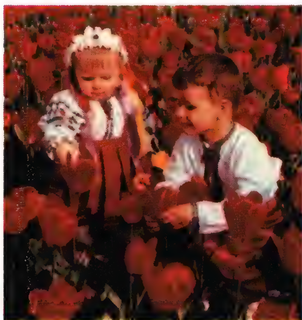
Вітер прапори крилато
Над землею розвіва.
Нас Москва єдна, як мати,
І, як сонце, зігріва.

Жумагалі Саїн

ДОБРИДЕНЬ, КИЄВЕ!

Подай же руку, місто Київ,
Бо наша дружба — назавжди...
Через літа, через завії
Я, твій земляк, прийшов сюди.

Я згадую криваві рани,
Твій гнів святий, твій лютий біль.
Ішли до бою партизани,
І я із ними йшов на бій.

Я в лісі жив, не спав ночами,
Сніг замітав мої сліди...
Твої боління та печалі
Моїми стали назавжди.

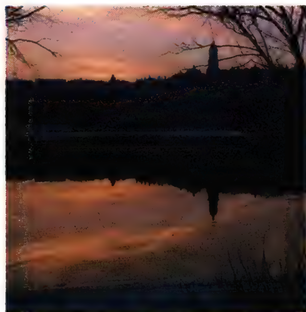
Нас побратали наші муки
І в боротьбі пролита кров...
Тобі я нині тисну руку
На вічну дружбу і любов.

Ваціс Реймеріс

ДИВО З ДИВ

Учора, мій друже, опівдні
Від тебе листа принесли...
Повіяло подихом півдня,
В господі квітки розцвіли —
Поближчали два полюси.

Ти з Києва пишеш: «Віднині
З'єднались під сонцем ясним
Дніпро волошково-синій
Із Німаном голубим».

Ти пишеш мені: «Янтарями
Нам Балтика сяє здаля,
Точнісінько так, як житами
Мої золотаві поля.

О друже! Розірвано пута,
Всі лиха розтали в імлі,
І висохли сльози... Тарутіс
Веселим іде по землі.

Не думай, що це небилиці
Надумавсь описувать я.
Пісні твої справді, мов птиці,
Гостюють по наших краях.

В них моря Балтійського свіжість,
В них волі і праці мотив.
Провідав би ти Запоріжжя,
Побачив би диво із див.

Ти руту даруй Україні,
Вона віддарує пісні...»

Мій друже, учора опівдні
Так радісно стало мені.

І ці почуття невимовні
Дано тільки пісні вмістить,
Отій, що не знає кордонів,—
Від серця до серця летить.

Ну що ж, моя пісне, збирайся
До друга на світлий поріг.
Ніколи не знав Донелайтіс
Таких неосяжних доріг.

Марія Комісарова

КАШТАНИ В КИЄВІ ЦВІТУТЬ

Каштани білими свічками
Цвітуть,
І день і ніч горять,
Немов для зустрічі із нами
Весна їх світить всі підряд.

Це, може, просто свято світла,
Землі і сонечка єство?
А може, це весна розквітла,
Своє справляє торжество,

Несе дарунки всім ласкаво,
А птахи їй хвалу несуть?..
Кругом так молодо, яскраво —
Каштани в Києві цвітуть.

Алім Кешоков

КИЄВУ

Хоч і вперше людину спіткаєм,
Міцно руку ми тиснемо їй
І в очах її зразу шукаєм
Дружби й вірності вогник живий.

Тільки стрітись очам доведеться,
Тільки усміх прикрасить вуста,
Зрозумієш: то щирого серця
Пломеніє в очах теплота.

Хай іде на верхів'я орлино,
Хай тривожний твій шлях неблизький, —
Всюду бачиш його неодмінно,
Той немеркнучий вогник людський.

Так я Київ зустрів опівночі,
Так я голос почув — і мені,
Наче друга жаданого очі,
Посміхнулись привітні вогні.

Київ — світло очей України,
Що над краєм квітучим зійшло,
Це — лани, і ліси, і долини,
Це — народної дружби тепло.

На Хрещатику — море зелене,
А під схилами, повні добра,
В наше завтра, як правда, священне
Ллються райдужні хвилі Дніпра.

Не забуду вогнів України...
Щедрість дружби її і красу
В Кабарду, на отецькі стежини
Я додому братам принесу.

ПУШКИНУ —

Раміс Рискулов

ОСІНЬ У КИЄВІ

Година вільготної осені в Києві:
Сонце сміється.
Я чую іржання буланих каштанів,
Простую в широкі алеї.
Там лячно тримається листя пожовкле,
А кетяг калини висвічує радість
Осінньої теплої днини.
Так незвично поряд вибухає
Достиглість буланих каштанів.
...Місто простує назустріч,
Находить на мене,
І я потопаю в дівочих очах.
...Довкола гомін.
Чую голос
Республіки Великої Роботи.
Наспівують крани й верстати,
Наспівують мости й трамваї,
Майдани, вулиці й сквери.
До неба –
Єдиний гул державного міста.
Погойдуються під зефірами
Хвилі Дніпрової.
Всі люди у невпиннім русі
Пливучого міста.
Проходить дівчатко
З букетом листя.
Пора листопадів чатує
Біля кожних воріт.
Широченне листя
На асфальтах –
Це осінній Київ.

Ліна Костенко

* * *

Я виросла у Київській Венеції.
Цвіли у нас під вікнами акації.
А повінь прибувала по інерції
і заливала всі комунікації.
Гойдалися причали і привози.
Світилися кіоски, мов кіотики.
А повінь заливала верболози
по саме небо і по самі котики.
О, як було нам весело, як весело!
Жили ми на горищах і терасах.
Усе махало крилами і веслами,
і кози скубли сіно на баркасах.
І на човнах залитими кварталами,
коли ми поверталися зі школи,
дзвеніли сміхом, сонцем і гітарами
балкончиків причалені гондоли.
І слухав місяць золотистим вухом
страшні легенди про князів і ханів.
І пропливав старий рибалка Трухан.
Труханів острів... острів Тугорханів...
А потім бомби влучили у спокій.
Чорніли крокв обвуглені трапеції.
А потім повінь позмивала попіл
моєї дерев'яної Венеції.

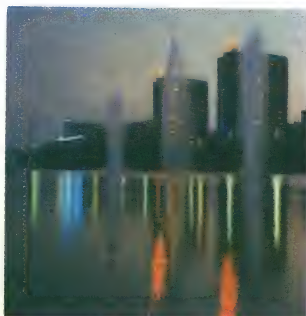

Андрій Малишко

ПІСНЯ ПРО КИЇВ

(Лірична)

Білі каштани,
Світлі огні,
Де б не бував я, —
Любі мені.

Київські ночі,
Зустрічі в саду —
В серці, куди не піду.

Гори високі,
Синь дніпрова,
Молодість наша
Вічно жива.

Київські ночі,
Зустрічі в саду —
В серці, куди не піду.

Ми покохались
Там, де дуби,
В київськім небі
Два голуби.

Кружать, здіймають
Крилоньки свої,
Наче ми в парі, в сім'ї.

Так воно стане,
Так воно є.
...Білі каштани,
Щастя моє.

Рідна столице —
Ти моя весна,
Світла, погожа, ясна.

Київські ночі,
Зустрічі в саду —
В серці, куди не піду.

Василь Герасим'юк

ЧЕРЕШЕНЬКА

Від роду їй дитяча жменька літ.
Іще не може втримати і птицю,
А всю вже до краплиночки столицю
Збиває з ніг її раптовий цвіт.

Оглянешся — і наче на плечі
Ростуть пелюстки! І тремтять, як вії...
Звучить моя черешня. А вночі
Вона засліпить куполи Софії.

Педер Хузангай

КИЇВСЬКИМ КАШТАНАМ

Оспівані вже київські каштани
Всіма, напевно, мовами у нас.
Не викличу в вас подиву, кияни,
Та що робить, як я тут — перший раз!

Як буть мені, коли посеред літа
Прийшов до вас і не застав уже
Каштанових свічок рясне суцвіття —
Їх дивне сяйво час не береже...

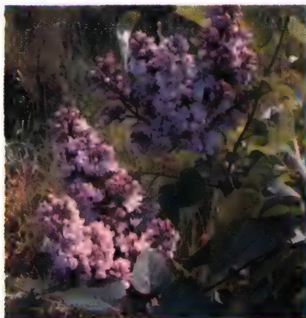
Мені ж світив незгасний дружби пломінь –
І все немовби знову зацвіло,
Все вабило, співало і тягло:
Бульвар, і пляж, і придніпровський гомін,
Лоза при березі, веселий сміх дівчат
І пара ледь лукавих оченят.

Володимир Беекман

КВІТИ ДРУЖБИ

Хто весною бував на Вкраїні,
Той не зможе забути її.
Білі хвилі садів у цвітінні,
Неозорі простори, гаї.
І щасливий ти — лоно Дніпрове
Й небо київське вздрів голубе.
І Шевченкові кручі й діброви
Зустрічають як друга тебе.

Пелюстки легким вітром оббиті,
Де каштан при алеї та клен.
До Шевченка, що звівсь на граніті,
Йшли естонець, латиш і туркмен —
Посланці від радянських народів,
Однієї Вітчизни сини.
І, здавалось, очей з них не зводив,
Задивився Кобзар з вишини.

Підійшли до Тараса-титана,
До великого брата-співця.

З-за алеї десь пісня весняна
Залунала й зігріла серця.
Українська лунає навколо,
Мов на крилах, зринає весь час.
То з піснями в день випуску з школи
Йшов дзвінкий, найзавзятіший клас.

Мрійні усмішки в юнок на лицях
(Йшли, виходили з років шкільних),
І весняні в них квіти в петлицях,
І схвильовані думи у них.
Хтось сказав їм чи як вони взнали,
Звідкіля ми і хто ми такі.
І вже тут коло нас залунали
Голоси їх веселі дзвінкі.

Знаку дружби, для всіх дорогого,
Не забути нікому із нас:
Квіти свята свого випускного
Дарував нам чудовий той клас...
Багатьох на шляхах Батьківщини
Друзів я пізнаю знов і знов.
Тож і в Києві світлої днини
Щось велике й хороше знайшов.

Білі хвилі садів у цвітінні,
Понад Києвом буйні гаї...
Хто весною бував на Вкраїні,
Той не зможе забути її.

Петро Перебийніс

МОСТИ

Над обрієм Києва сходить багряна зоря.
Зринають у небо мостів розтуманені брови.
Прибоєм Славути гримлять рукотворні моря,
і дивиться Київ на себе у води Дніпрові.

Де славою предків історія снить кам'яна,
де золотом вічності сяють високі собори,—
там Києву щемно болить арсенальська стіна,
у сивій скорботі мовчать обеліски суворі.

Скресає пресований час у граніті дзвінкім,
хитається небо на схрещенні грому і тиші.
Вітрила далеких віків, легендарних віків
Наш Київ на хвилях Дніпра молодого колише.

Ведуть до зеленого Києва братні мости,
сплелись перевеслом стежини, орбіти і траси,
і линуть серцями близькі і далекі брати,
Дніпро їх вітає калиновим словом Тараса.

Над містом єднання клекочуть безмежні віки,
цвіте вишина запашними вогнями салюту,
і Ленін, як зорі, несе заповітні думки
на київську площу, у плити гранітні закуту.

Відлунює кроки в багряному сяйві граніт,
шумить у блакиті каштанів розвітрене віття,
над обрієм Києва сходить зоря у зеніт
і вічний Славута тече у грядущі століття.

Павло Тичина

ПАРТІЇ СЛАВА, ЛЕНІНУ СЛАВА!

Слава, слава в віках
Батьківщині могутній!
Україна Радянська
Повна світла й тепла.
Розцвітає життя
Богатирське й прекрасне,
Партії мудрій
Народна хвала!

В серці у нашім
Леніна слово,
За ним ми йдемо
До найдальших світів.
Слава, слава в віках,
Рідній Партії слава,
Дружбі священній
Народів-братів!

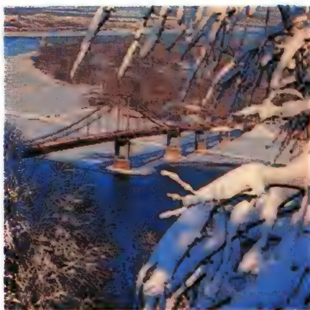
Слава, слава труду,
Всім трудящим країни!

В нас довілля рясне
Виноградом звиса...
Ми за мир на землі,
Вороги наші згинуть;
Люди радянські —
Безсмертна краса!

В серці у нашім
Леніна слово,
З ним ми йдемо
До найдальших світів.
Слава, слава в віках,
Рідній Партії слава,
Дружбі священній
Народів-братів!

З М І С Т

З-46 **Здрастуй, Києве!** : Вірші. Для серед. та ст. шкіл. в. / В. М. Сосюра, Б. І. Олійник, М. С. Тихонов та інші; Худож. оформл. В. П. Вересюка; Слайди І. О. Кропивницького.— К. : Веселка, 1982.— 119 с., іл.

Про революційні події в Києві, про боротьбу радянського народу у Великій Вітчизняній війні, про сьогоднішній день розповідають у віршах, присвячених місту-герою Києву, поети братніх республік.

З $\frac{70803-024}{М206(04)-82}$ 10.82.4803010200. Сб2

ЗДРАСТУЙ,
КИЄВЕ!

Вірші

Для
середнього
шкільного
віку

Художественное оформление
Вадима Павловича Вересюка

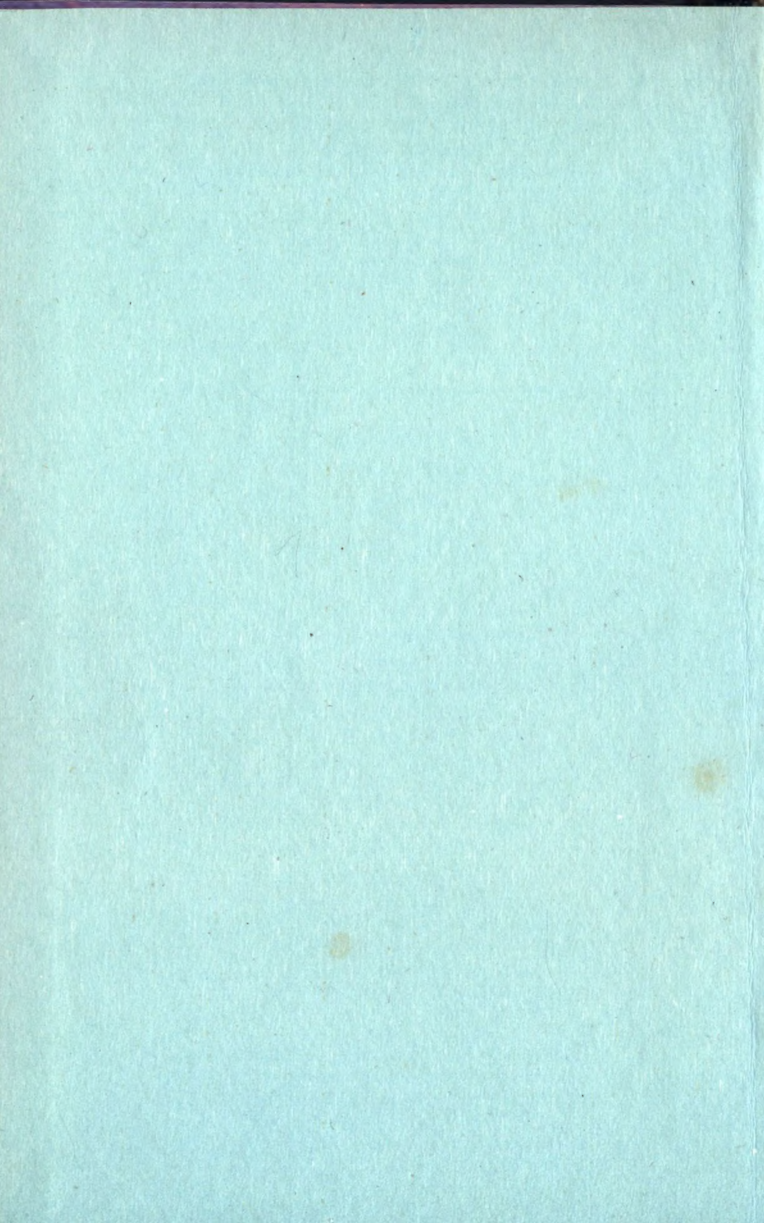
Слайды
Игоря Алексеевича Кропивницкого

Издательство «Веселка»,
Киев-4, Бассейная, 1/2

Редактор *В. О. Осадчий*
Художній редактор *Д. П. Присяжнюк*
Технічний редактор *Ф. Н. Резник*
Коректори *В. О. Букша, З. В. Лещенко*
Інформ. бланк № 1635

Здано на виробництво 18.04.81.
Підписано до друку 19.11.81.
Формат 70×90/32. Папір крейдяний.
Гарнітура конкорд. Друк офсетний.
Умовн. друк. арк. 4,39.
Умовн. фарб.-відб. 17,994.
Обл.-вид. арк. 4,83. Тираж 48 000.
Зам. 1—1465. Ціна 60 к.

Видавництво «Веселка», Київ-4, Басейна 1/2
Головне підприємство республіканського
виробничого об'єднання «Поліграфкнига»,
252057, Київ-57, вул. Довженка, 3.

60 к.

Здрастуй, Києве!